

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Karlstads universitet
Forskarutbildningsämne: Historia
Licentiatexamen: ja
Doktorsexamen: ja

Skriv en självvärdering per utbildning som leder fram till examen inom det forskarutbildningsämne som ska utvärderas. Självvärderingen baseras på kvalitetsaspekter och bedömningsgrunder inom aspektområdena:

- miljö, resurser och område
- utformning, genomförande och resultat
- uppföljning, åtgärder och återkoppling

samt de tre perspektiven:

- arbetslivets perspektiv
- studenters perspektiv
- jämställdhetsperspektiv.

Beskriv kortfattat samt analysera och värdera med exempel hur den utvärderade utbildningen uppfyller bedömningsgrunderna för varje aspekt inom aspektområdena och för perspektiven. Självvärderingen ska utgå från aktuella förhållanden för utbildningen. Beskriv såväl styrkor som identifierade utvecklingsområden samt hur arbetet med uppföljning, vidtagna och planerade åtgärder och återkoppling sker både för att utveckla utbildningen och för att säkerställa att utbildningen har hög kvalitet.

En mer preciserad vägledning till lärosäten vad gäller aspekter och bedömningsgrunder finns i *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, bilaga 1.

Självvärderingen bör sammanlagt inte överstiga 75 000 tecken inklusive mellanslag (cirka 25 A4-sidor i 12 punkters storlek), exklusive lärosätets ifyllda tabeller.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömningsgrund:

Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga/ konstnärliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat (för de lärosäten som har examensrätt för område för forskarutbildning).

Vetenskapligt är forskarutbildningen förankrad i ämnets allmänna studieplan (ASP),¹ kollegial kvalitetsgranskning och egna forskarutbildningskurser. Historieämnet vid Karlstads universitet (KAU) har av tradition en utpräglat modernhistorisk orientering och är nära knutet till lärarutbildningen. Av dessa skäl medverkar ämnet sedan mitten av 00-talet i två flervetenskapliga centumbildningar, nämligen Centrum för samhällsvetenskapernas didaktik (CSD), respektive Centrum för regionalt samhällsbyggnad (CRS). När historia inrättades som forskarutbildningsämne 2008 framstod det som naturligt att bygga forskarutbildningen i samverkan med CSD och CRS: CSD:s syfte är att utveckla forskning och utvecklingsprojekt av relevans för skola och lärarutbildning, medan CRS fokuserar regionala förändringsprocesser i tid och rum.² Ämnets forskning och forskarutbildning har motsvarande inriktning och i studieplanen för historia definieras forskarutbildningsämnet som

- Historia med didaktisk inriktning. Inriktningen är praktisknära där lärares arbete med historieundervisningen i ungdomsskolan fokuseras. Relationen mellan disciplin och skolämne är en grundläggande problematik vilken diskuteras i sammanhanget av ett mångkulturellt samhälle.
- Regionala samhällsbyggen. Inriktningen är huvudsakligen modernhistorisk och fokuserar hur politiska, sociala och kulturella förändringsprocesser förändrat relationerna mellan lokala, regionala, statliga och mellanstatliga aktörer i skilda historiska sammanhang.

Exempel på licentiatuppsatser och avhandlingar som skrivits inom dessa inriktningar inkluderar studier av hur historielärare använder inomdisciplinära förklaringsmodeller i sin

¹ ASP för historia: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf

² Jfr. forskningsprogram för CSD och CRS. CSD: https://www5.kau.se/sites/default/files/Dokument/subpage/2009/12/forskningsprogramfinal_pdf_99654.pdf
CRS: https://www.kau.se/files/2016-11/Till%20webben%20-%20Forskarprogram_SV_CRS_170x239%20-%202016-11-25.pdf

undervisning, lokala kunskapstraditioner i efterkrigstidens Bergslagen, och regionala förutsättningar för politisk partiorganisering kring förra sekelskiftet.

Antagning till forskarutbildning sker till ämnet, men rent konkret är alltså utbildningen organiserad inom ramen för centrumbildningar/forskarskolor (se aspekt Forskarutbildningsmiljö, punkt B, angående rutiner vid antagning). Tillvägagångssättet är väl utvecklat vid KAU och syftar till att skapa volym och livskraftiga miljöer för forskning och forskarutbildning. CSD och CRS skiljer sig dock åt när det gäller finansieringsformer.

CSD ingår i grupperingen ROSE, det vill säga lärosätets särskilda satsning på ”Research on Subject-specific Education”, och som erhållit särskilda medel för att utvecklas till en excellent forskargrupp. CSD har sedan starten 2006 haft två av Vetenskapsrådet finansierade forskarskolor med avslut licentiatexamen, nämligen Forskarskolan för lärare i historia, samhällskunskap (FLHS, 15 forskarstuderande, 2008-11) och Forskarskolan för lärare i historia, samhällskunskap, geografi och religionskunskap (CSD-FL). CSD-FL startade 2012, omfattar 20 forskarstuderande varav sex historiker, och avslutas under 2017. Två av dem som genomgått FLHS och avlagt licentiatexamen har antagits för forskarutbildning med avslut doktorsexamen. Under våren 2017 antas ytterligare en licentiat för forskarutbildning med avslut doktorsexamen, denna gång med bakgrund i CSD-FL.³ CSD och den ämnesdidaktiska forskarutbildningen i historia förestås av Martin Stolare, docent i historia.

Den tredje forskarskolan – Forskarskolan i regionalt samhällsbyggande – har vuxit fram ur den tidigare forskningsmiljön Forum för Regionala samhällsbyggen, från 2015 Centrum för forskning i regionalt samhällsbyggande (CRS). Utbildningen är fakultetsfinansierad. Till dags dato har tre intag gjorts till denna inriktning av forskarutbildningen, närmare bestämt till ämnena historia, kulturgeografi, socialt arbete, sociologi, statsvetenskap och risk- och miljöstudier. CRS:s forskarskola förestås av docent Malin Rönnblom, statsvetenskap. För närvarande följer 13 doktorander, varav tre historiker, forskarutbildning med denna inriktning.

³ Forskarutbildningen med didaktisk inriktning regleras av ämnets ordinarie ASP, men de båda externfinansierade forskarskolorna reglerades genom separat studieplan: https://www.kau.se/files/2017-02/Studieplan%20CSD-FL_0.pdf

För att säkra och fördjupa den ämnesspecifika kompetensen i utbildningen sker samverkan med historieämnet vid Linköpings universitet, vilket har liknande inriktningar som vid KAU. (Samverkan sker på såväl forskarutbildnings- som grundutbildningsnivå.)

Vi har valt att föregripa delar av beskrivningen av forskarutbildningsmiljöns organisation eftersom frågan är nära knuten till, och speglar ämnets utveckling över tid. Exempelvis kopplingen till lärarutbildningen har alltid varit påtaglig, men den har stärkts ytterligare på grund av det minskande antalet studenter på fristående kurs och ämnets växande uppdrag inom lärarutbildningen. På motsvarande sätt har lärarkollegiet av tradition en huvudsakligen modernhistorisk inriktning. De senaste cirka tio åren har vi valt att omsätta denna specialisering till medveten ambition. Således har vi framför allt rekryterat historiker med modernhistorisk inriktning samt historiker med ämnesdidaktisk kompetens. Det innebär också att många lärare och handledare inom ämnet i sin egen forskning kan kopplas till båda inriktningarna inom forskarutbildningen (se aspekt Personal).

Fördelen med denna avgränsning är att forskarutbildningsämnet har en tydlig tematisk orientering. Nackdelen är den, i kronologiskt avseende, snäva avgränsningen relativt de historiska institutionerna vid större lärosäten. Vi har dock bedömt att det, för ett litet universitet, inte vore realistiskt att upprätthålla kraven för god kvalitet genom satsningar även på äldrehistorisk- och medeltidshistorisk forskning. Det senare skulle exempelvis kräva rekrytering av nyckelkompetens kring de speciella käll- och metodproblem som utmärker medeltidsforskning. En annan fördel med våra inriktningar är den nära kopplingen till, och samarbetet med samhällsvetenskaperna i teoretiskt och metodologiskt avseende.

Historieämnets utveckling under 1900-talet har i stor utsträckning präglats av teori- och metodimport från ämnen såsom sociologi och statsvetenskap, och i vår forskarutbildning har vi valt att förtydliga och dra nytta av dessa förhållanden.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Personal

Bedömningsgrunder:

A. Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Ämneskollegiet består av 12 fast anställda lärare, varav tio disputerade och två adjunkter i forskarutbildning.⁴ Ämnet har i nuläget en professor och tre docenter (se även punkt B).⁵ Ämnesföreträdare är professor Martin Åberg. Bland övriga lärare på ämnet ingår för närvarande sju personer i ämnets handledarkollegium. De är därmed aktivt involverade i forskarutbildningen som handledare och lärare på forskarutbildningskurser. Därtill kommer en extern huvudhandledare från Göteborgs universitet, samt två biträdande handledare från sociologi respektive pedagogik. De senare är verksamma framför allt i de båda centrumbildningarnas flervetenskapliga handledarkollegier; i förekommande fall adjungeras de till ämnets handledarkollegium. Samtliga huvud- och biträdande handledare har genomgått handledarutbildning. Därtill kommer två från årsskiftet nyrekryterade lektorer (varav en med docentkompetens) samt, sedan hösten 2016, en postdoc från Storbritannien, anställd med särskild inriktning mot CRS. Den nyrekryterade personalen kommer att engageras inom forskarutbildningen från 2017 och framåt (se nedan, punkt B).

Forskningsmässigt fördelar sig det egna ämnets lärare och handledarkollegium i stort sett lika mellan ämnets båda forskningsinriktningar. Exempelvis docent Martin Stolare, tillika föreståndare för CSD, riktar sin forskning mot läraryrkets praktik, medan ämnesföreträdaren bedriver sin forskning med inriktning mot politisk organisering på lokal och regional nivå. Som påpekats är flera av handledarna aktiva inom båda inriktningarna, exempelvis kring utbildningshistoriska och ämnesdidaktiska problem (docent Johan Samuelsson, fil.dr. Mikael Svanberg, och fil.dr. Anders Forsell). Flera handledare (Stolare, Samuelsson, Åberg) har varit/är verksamma som handledare i forskarbildning vid andra lärosäten, däribland Göteborg och Tema Genus/Linköping. Fil. dr. Kenneth Nordgren bidrar genom uppdrag till att utveckla den nya forskarutbildningen vid Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga

⁴ Ytterligare en adjunkt är tjänstledig för annan anställning, se även nedan.

⁵ Inom ämneskollegiet i stort tillkommer timanställda lärare, främst i anslutning till ämnets uppdrag inom läraryrkets utbildningen.

ämnenas didaktik, Stockholms universitet. Genom de båda centrumbildningarna och externa handledningsuppdrag har ämnets handledare förvärvat god erfarenhet.

Handledarnas kompetensutveckling sker framför allt genom egen forskning. De har också varit förhållandevis framgångsrika när det gäller att attrahera forskningsmedel och andra externfinansierade uppdrag. I detta avseende har, liksom när det gäller handledning av våra forskarstuderande, ett vetenskapligt mervärde tillförts via de flervetenskapliga miljöerna inom CSD och CRS. Exempelvis har Stolare, docent Ann-Kristin Högman, Samuelsson, Nordgren samt Åberg samtliga varit huvudsökande för/alternativt varit deltagare i olika, VR-finansierade projekt. Dessa projekt behandlar utbildningshistoriska och ämnesdidaktiska problemställningar respektive partiorganisering i regionalt och historiskt perspektiv. Åberg har också, under 2016, varit tjänstledig för anställning som specialforskare vid statsvetenskapliga institutionen, Åbo akademi, inom projektet ”State Formation and Democratization in Comparative Perspective”. Projektet finansierades av Finlands Akademi.

Vidare har Nordgren nyligen beviljats forskningsanslag av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) kring ett projekt om mångkulturalism och skola; fil.dr. Peter Olausson förestår kulturarvsprojektet Sahlströmsgården, finansierat av Wettergrenstiftelsen; samt har ämnet, via Samuelsson, till dags dato haft sammanlagt fem olika anslag från Skolverket och Institutet för arbetsmarknadspolitisk utveckling (IFAU). Som antyds genom projektens inriktning utmärks de av en nära samverkan med aktörer i det omgivande samhället. Historiker (främst Stolare och Nordgren) är också drivande inom den ämnesdidaktiska forskargruppen ROSE. Avslutningsvis har ämnet nyligen erhållit medel från Regional Studies Association (RSA), för att i samarbete med kollegor från Nederländerna, Storbritannien och Ungern utveckla ett särskilt historikernätverk med inriktning mot regionforskning. Historia vid KAU bidrar genom att arrangera en internationell workshop kring metodfrågor i oktober 2017.

I publiceringsmässigt avseende kan noteras en orientering mot artikelskrivande inom handledarkollegiet, ej sällan i engelsk språkdräkt (se bilaga Publikationer). Delvis reflekterar det ämnets orientering mot samhällsvetenskaperna, delvis är det en effekt av central styrning och resursfördelningsmodeller inom forskningen. Inom forskarutbildningen håller ämnet fast

vid monografitraditionen, men vi ger också möjlighet att skriva sammanläggningsavhandling.⁶

Beaktat handledarnas egna forskningsinriktningar, deras forskningsaktivitet och publiceringsfrekvens menar vi att den sammantagna kompetensen står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

B. Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematisk upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning och dokumentation av handledarnas och lärarnas kompetensutveckling sker på institutionsnivå. Ämnesföreträdaren rapporterar årligen ämnets utvecklingsplan till institutionens ledningsgrupp och prefekten.⁷ Denne ansvarar för att uppdateringar av dokumentet förs över till STRATSYS, det vill säga den plattform som används centralt på KAU för planering, målstyrning och verksamhetsuppföljning. Kombinerat med arbetet i STRATSYS sker regelbundet dialog mellan institutionen och fakultetsledningen (se även aspekt Forskarutbildningsmiljö).

På ämnesnivå ansvarar ämnesföreträdaren, i samråd med ämnes- och handledarkollegiet, för inventering och formulering av behov och målsättningar när det gäller personalens kompetensutveckling. Ämneskollegiet, i vilket samtliga lärare och doktorander ingår, sammanträder tre-fyra gånger/termin; handledarkollegiet – vars främsta funktion är att överse antagning, handledning- och examination av forskarstuderande – sammanträder en gång/termin, eller mera frekvent vid behov.

Ämnesföreträdaren har, inom nuvarande organisationsform, inget formellt beslutsmandat. Samråd mellan ämnesföreträdare och prefekt sker inför nyanställningar, men frågor rörande anställningsförhållanden och kompetensutvecklingsfrågor ligger, i egenskap av

⁶ Se ämnets kvalitetssäkringspolicy, riktlinjer för sammanläggningsavhandling: <http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

⁷ Ämnets utvecklingsplan: <https://www.kau.se/historia/forskning/forskningsstrategi-amnets-utvecklingsplan>

personalärenden, under institutionens prefekt. Återkoppling till personalen sker vid de årliga löne- och medarbetarsamtalen. Prefekten är också den som formellt, till fakultet och lärosäte, nominerar medarbetare till de ledarskaps- och mångfalds- med flera internutbildningar som regelbundet erbjuds vid KAU.

Vi eftersträvar att alla handledare själva skall vara aktiva forskare (jfr. aspekt Forskarutbildningsmiljön samt bilaga, publikationer). Grundförutsättningen härför utgörs av de 20 procent kompetensutvecklingstid som ingår i anställningen för varje lektor. Handledarnas kompetensutveckling genom egen forskning följs upp på två nivåer, dels inom ramen för CSD:s och CRS:s högre seminarier, dels genom ämnets egen forskningscirkel (motsvarande högre seminarium). CSD och den gren av forskarutbildningen som bedrivs i dess regi har dessutom ett gemensamt seminarium med Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik, Stockholms universitet, i syfte att höja deltagarnas historiedidaktiska kompetens. CSD och CRS arrangerar därutöver ansökningsverkstäder (för projektansökningar i vardande), samt artikelskolor, oftast i form av endagars internat. I dessa deltar både handledare och doktorander. Inom ämnets forskningscirkel vilar fokus på ventilering och diskussion av såväl egna texter i vardande som andra, ämnesmässigt relevanta publikationer. Genom samarbetet med historia vid Linköpings universitet ges våra handledare ytterligare en ämnesspecifik arena för samverkan och fördjupade ämnesdiskussioner.

För att vara huvudhandledare för doktorand krävs docentur, det vill säga ett ”kvitto” på att vederbörande kvalificerat sig som senior forskare. Disputerad lektor kan emellertid tjänstgöra som biträdande handledare. Varje ny licentiand/doktorand tilldelas, utöver huvudhandledare, minst en biträdande handledare vid utbildningens påbörjande (se aspekt Forskarutbildningsmiljö, punkt B). Som tidigare påpekats har också samtliga huvud/bitradande handledare vid ämnet genomgått handledarutbildning i KAU:s regi. Utbildningen erbjuds i normalfallet en gång/år och utgör ett krav för erhållande av docentur. I de fall specialkompetens anses behövlig i anslutning till ett avhandlingsämne finns möjlighet att utse biträdande handledare från miljöerna inom CSD och CRS, alternativt handledare från annat lärosäte (jfr. handledarförteckning, Tabell 2).Handledningsfrågor behandlas av ämnets handledarkollegium, men frågan om eventuella handledarbyten under pågående utbildning

ägs av den forskarstuderande själv: frågan initieras genom att licentianden/doktoranden kontaktar handläggaren för fakultetens Forskarutbildningsutskott.⁸

Två utmaningar bör uppmärksammas. Förändringar i personalstyrkan innebär, för det första, att ämnet i nuläget inte når upp till fakultetens kriterier för antalet professorer och docenter/forskarutbildningsämne. Dessa anger att ett forskarutbildningsämne skall ha minst två docenter och två professorer om minst 50 procent anställning vardera. Hösten 2016 fanns, som tidigare påpekats, en professor med 100 procent anställning samt tre docenter.

Rekrytering och kompetensutveckling inom kollegiet är föremål för åtgärder på institutions- och ämnesnivå. Dels – eftersom ämnets uppdrag inom grundutbildningen och framför allt lärarutbildningen utvecklats – har det under hösten 2016 varit möjligt att rekrytera två nya lektorer, varav en med docentkompetens; dessa tillträdde sina anställningar vid årsskiftet 2016/17. Dels har ämnet anställt en gästprofessor från Göteborg som stödresurs under läsåret 2016/17 (30 procent anställning under hösten 2016, 10 procent anställning under våren 2017). Dels har ämnet, från hösten 2016 och två år framåt, en externt rekryterad postdoc med koppling till verksamheten inom CRS. Ämnet har vidare satt som ambition att minst en docent skall lämna in ansökan om befordran till professor under loppet av 2017. Avslutningsvis pågår tillsättning av en professur inom CSD. En av de huvudsökande är lektor vid ämnet. Sakkunnigutlåtandena föreligger klara och tillsättning beräknas ske under våren 2017. Den nya professuren kommer avsevärt att stärka ämneskompetensen inom forskarutbildningen.

För det andra råder en snedfördelning mellan män och kvinnor inom ämnes- och handledarkollegierna. Endast två av 11 huvud- och bihandledare under hösten 2016 var kvinnor. Vi inser utmaningen och arbetar aktivt för att minska snedfördelningen. De två nya lektorer som rekryterats till ämnet är, liksom även ämnets postdoc, kvinnor. Våra nya medarbetare är tjänsteplanerade och avsikten är att från vårterminen 2017 börja integrera dem i forskarutbildningen. Vår postdoc, Silke Reeploeg från University of the Highlands and Islands (Lerwick), har dessutom i särskilt uppdrag att utveckla det RSA-nätverk som tidigare nämndes under punkt A.

⁸Se:

[http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B965E0527b22762nku1BD75BC/Byte%20av%20handledare %202014-12-11.pdf](http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B965E0527b22762nku1BD75BC/Byte%20av%20handledare%202014-12-11.pdf)

Avslutningsvis bör emellertid ytterligare en aspekt uppmärksammas, med anledning av resultaten av de Ledar- och medarbetarundersökningar som fortlöpande genomförs vid lärosätet, senast hösten 2016.⁹ Förhållandet är inte unikt för KAU, men arbetsbelastningen inom kollegiet är allmänt sett hög. Många och emellanåt splittrade arbetsuppgifter, inbegripet olika former av återrapportering och administrativa uppgifter, skapar tidspress. Problemet gör sig påmint framför allt inom grundutbildningen, men påverkar också negativt medarbetarnas förutsättningar för forskningsmeritering. Vi ser ingen skillnad mellan män och kvinnor i det avseendet. Generellt sett tycks kollegor med adjunks/lektorsanställning utan externa forskningsmedel vara särskilt utsatta. Frågan är föremål för diskussion inom institutionen. Delegationen för studierektor förtydligas från halvårsskiftet 2017, vilket kan öka möjligheterna att via tjänsteplanering lösa frågor av ovannämnda slag. Eftersom institutionen är flervetenskaplig och har en stor andel lärarutbildning diskuteras också möjligheten att ”byta” lärare över ämnesgränserna när arbetstopparna koncentreras till didaktiskt orienterade kurser.

⁹ Resultaten från LMU:n har, genom institutionsledningen, föredragits på ämnesnivå. Se också: <https://inslaget.kau.se/nyheter/14149>

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömningsgrunder:

A. Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

I enlighet med KAU:s kvalitetssäkringspolicy regleras utbildning på forskarnivå ”genom de allmänna studieplanerna för utbildning på forskarnivå, som beslutas av fakultetsnämnderna, samt de individuella studieplanerna”. Vidare skall beredningen av dessa styrdokument ”innefatta en belysning av hur utbildningens innehåll säkerställer att de nationella examensmålen uppnås för den aktuella examen.”¹⁰ Häri ingår en bedömning av forskarutbildningsmiljön. Med utgångspunkt i ovannämnda styrdokument förankras ämnets forskarutbildning i handledarnas egen forskning, ämnets forskarutbildningskurser, handledning, seminarieverksamhet samt genom nationellt och internationellt konferensdeltagande.¹¹ Sammanfattningsvis består forsknings- och forskarutbildningsmiljön dels av CSD och CRS, dels av den egna ämnesmiljön, dels av workshops/internat tillsammans med Linköpings universitet.

Som tidigare nämnts har ämnet för närvarande 11 handledare och nio forskarstuderande (sju män och två kvinnor). Gruppen ingår bland de handledare och forskarstuderande från övriga ämnen som är verksamma inom ramen för CSD (11 handledare och 16 licentiander och doktorander utöver historia) respektive CRS (12 handledare och tio doktorander utöver historia). Från historieämnet i Linköping deltar fyra handledare och lika många handledare. Internationellt rekryterade forskarstudenter saknas, men på ämnet finns en kvinnlig adjunkt, inskriven i forskarutbildning vid ekonomisk historia i Uppsala (nu tjänstledig). En tidigare student som avlagt licentiatexamen med ämnesdidaktisk inriktning är antagen för fortsatt forskarutbildning vid Malmö högskola.

Forskarutbildningen knyter an till den forskning som bedrivs inom de båda centrumbildningarna och ämnet. Ett exempel är Nordgrens nya, RAÄ-finansierade projekt ”Det gemensamma rummet”. Det syftar till att undersöka materiellt kulturarv som resurs för att underbygga interkulturellt historiskt lärande. Projektet bedrivs i samarbete med bland

¹⁰ Se KAU:s kvalitetssäkringspolicy:

http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B9438032d92021AwkFF212278/C2017_43policy_kvalitetsarbete.pdf

¹¹ ASP: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf samt se individuella studieplaner.

andra Stockholms universitet och Historiska museet. Ett annat exempel är det VR-finansierade projektet ”Från kottier och associationer till partier och valallianser” och som behandlade den svenska liberalismen i jämförande, regionalt perspektiv (Värmland och Schleswig-Holstein). Projektet möjliggjorde sedermera anställning av en ny doktorand som undersökte lokala rötter till liberal partiorganisering i svensk kontext. Vi ser det emellertid som angeläget att skapa forskningsmöjligheter också vid sidan av externfinansierade projekt. Inom miljön eftersträvar vi även att engagera ämnets adjunkter i forskning. Ämnets adjunkt i ekonomisk historia har således erhållit ekonomisk stöttning av KAU för att kunna slutföra sina forskarstudier. Motsvarande ekonomiskt stöd tillfördes 2016 för att bereda ytterligare en kvinnlig adjunkt möjlighet att påbörja forskarutbildning i ämnet vid det egna lärosätet.

Seminarieverksamheten och relaterade aktiviteter utgör en viktig del av forskarutbildningsmiljön, dels i form av CSD:s och CRS:s högre seminarier, dels i form av ämnets egen forskningscirkel. I båda sammanhangen deltar både forskarstuderande och handledare deltar; sammankallande för forskningscirkeln är för övrigt en av ämnets doktorander.¹² CSD:s och CRS:s seminarier sammanträder normalt var fjortonde dag.¹³ Dessa seminarier utgör arenor för ventilerings- och avhandlings-PM, halvtidsseminarium och slutseminarium (se punkt B). Också ansökningsverkstäder och artikelskolor arrangeras av CSD och CRS. Därutöver medverkar centrumbildningarna i de temadagar om bland annat samverkans-, mångfalds- och arbetsmarknadsaspekter som anordnas på fakultets- och lärosätetsnivå. Som exempel kan nämnas ett mångfaldssymposium, våren 2016, där deltagare från CSD medverkade som föreläsare. (I sammanhanget spelar också lärosätets Grants and Innovation Office (GIO) en roll. Om än med tyngdpunkt lagd på natur- och teknikvetenskaper och dess tillämpningar, har GIO till syfte att stödja institutionerna med inventering av tillgängliga forskningsanslag och utarbetande av ansökningar, se även aspekt Arbetslivets perspektiv).

I sammanhanget skall de båda centrumbildningarnas omvärldskontakter också nämnas. CSD:s tydliga inriktning mot undervisningens praktik har således resulterat i samarbetsprojekt med

¹² Schema för cirkeln tillgängligt via:

<https://www.kau.se/historia/forskning/hogre-seminarium>

¹³ CSD,seminarieschema, ht 2016: <https://www.kau.se/files/2017-01/CSD%20seminariet%20ht%202016.pdf>
;CRS, seminarschema, ht 2016: <https://www.kau.se/files/2016-09/Ht%202016%20-%20Ho%CC%88gre%20seminarium%20CRS.pdf>

externa aktörer såsom kommuner och Skolverket, och där både handledare och forskarstuderande medverkat. Ur samverkansperspektiv skall vidare nämnas att CSD är huvudman för den nordiska, ämnesdidaktiska tidskriften NORDIDACTICA – ett samarbetsprojekt med bland andra lärosätena i Oslo, Odense, Helsingfors och Göteborg.¹⁴

När det gäller CRS odlas på motsvarande sätt kontakter med bland annat Nordregio, Nordiska Ministerrådets forskningscentrum för regional utveckling och planering samt Reglab, ett nationellt forum för lärande om regional utveckling. I forskarutbildningsmiljön ingår avslutningsvis samarbetet med historieämnet vid Linköpings universitet, ett samarbete som sannolikt kommer att fördjupas i framtiden. Samarbetet har sprungit fram ur den samverkan som vi har kring bedömning av examensarbeten på kandidatnivå och omfattar i nuläget ett årligt internat med ventileringsavhandlingar av doktorandernas avhandlingskapitel. Varje forskarstudent åtföljs normalt av minst en handledare. Modellen att erbjuda koncentrerad forskarutbildning i form av internat används även inom ramen för CSD och CRS och är lämplig med tanke på att flera av våra forskarstuderande, främst de yrkesverksamma licentiaterna i anslutning till CSD, följer utbildningen på distans.

Forskarutbildningsmiljön kompletteras genom att våra forskarstudenter tidigt under sin utbildning deltar i nationella och internationella konferenser, ej sällan tillsammans med sina handledare. Arenor där de presenterar papers inkluderar de Svenska historikerdagarna, det Nordiska historikermötet, Nationella historiedidaktiska nätverket, European Social Science History Conference, European Urban History Conference, American Educational Research Association, och de konferenser som ges i regi av Regional Studies Association. Denna modell har glädjande nog också lett till att flera av de forskarstuderande redan tidigt under utbildningen publicerat sig i internationella sammanhang (se bilaga Publikationer).

B. Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

¹⁴ Ordförande för tidskriftens styrelse är Johan Samuelsson. Se: <https://www.kau.se/nordidactica>

Uppföljning och kvalitetssäkring av forskarutbildningen regleras genom KAU:s och ämnets egen kvalitetssäkringspolicy.¹⁵ Fakultetsnämnden har det övergripande ansvaret för forskarutbildningen, men har delegerat vissa arbetsuppgifter till Forskarutbildningsutskottet. Dessa inkluderar översyn av den allmänna studieplanen, doktorandernas individuella studieplaner (ISP), samt kursplanerna för forskarutbildningen. Forskarutbildningsutskottet bereder också antagning av nya doktorander efter handläggning på ämnet (inrättande av nya forskarstuderandeplatser beslutas dock av fakultetsnämnden); utskottet sammanträder tio gånger/år. På lärosätes- och fakultetsnivå inramas forskarutbildningen därtill av organ och stödfunktioner såsom forskningsetiska kommittén och studentkårens doktorandsektion. Bland annat utser studentkåren student/doktorandrepresentanter till fakultetens Forskarutbildningsutskott, respektive Anställnings- och befordringsutskottet; det sistnämnda handlägger anställningar av nya lärare (och därmed presumtiva handledare inom forskarutbildningen) samt befordringsärenden. Avslutningsvis sker årlig verksamhetsplanering och uppföljning på institutionsnivå. Frågor som berörs inkluderar handledarnas kompetensutveckling och rekryteringsärenden. Som tidigare nämnts görs planering och kvalitetssäkring i samråd med fakulteten.

Centrumbildningarnas ledningsgrupper, deras handledarkollegier och ämnets handledarkollegium har centrala roller vid antagning av forskarstuderande och i arbetet med utvecklingen av forskarutbildningen och handledningen. CSD:s och CRS:s handledarkollegier sammanträder tre-fyra gånger/termin, medan ämnets eget handledarkollegium normalt sammanträder en gång/termin. Dessutom har CRS ett eget doktorandråd som även utser ledamot till CRS:s ledningsgrupp (se aspekt Doktoranders perspektiv). Däremot har vi i nuläget inte urskilt behov av en på ämnet särskild studierektor för forskarutbildningen. Arbetsuppgifter som normalt faller under studierektor sköts av CSD:s föreståndare, respektive av ämnesföreträdaren i de fall som berör CRS. (Det kan emellertid noteras att en organisationsöversikt för närvarande pågår vid fakulteten. Den inkluderar bland annat översyn av ämnesföreträdarnas och studierektorernas roller och arbetsuppgifter.)

¹⁵ KAU:s kvalitetssäkringspolicy:

http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B9438032d92021AwkFF212278/C2017_43policy_kvalitetsarbete.pdf;

ämnets kvalitetssäkringspolicy:

<http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetsakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

När doktorand skall antas med anslutning till CSD ligger ansvaret för handläggning av nya antagningsärenden på CSD:s föreståndare och ledningsgrupp. När doktorand skall antas till CRS:s forskarskola handläggs ärendet av ämnesföreträdaren och ämnets eget handledarkollegium. Samråd sker med föreståndaren för CRS. I båda fallen sker dock antagningen till ämnet och inte till CSD/CRS. Efter utlysning av nya doktorandanställningar sker antagning efter modellen ”sakkunnigprövning”, det vill säga genom granskning av de sökandes tidigare meritering, avhandlingsplaner samt intervjuförfarande.

Varje ny licentiand/doktorand tilldelas, utöver huvudhandledare, minst en biträdande handledare vid utbildningens påbörjande; som tidigare påpekats skall huvudhandledare ha minst docentkompetens. I samband med antagningen lämnar examinator, i samråd med ämnets handledarkollegium, förslag på handledare till Forskarutbildningsutskottets handläggare. I de fall specialkompetens anses behövlig i anslutning till ett avhandlingsämne finns möjlighet att utse biträdande handledare från miljöerna inom CSD och CRS, alternativt handledare från annat lärosäte (jfr. handledarförteckning, Tabell 2).Handledningens omfattning regleras genom KAU:s antagningsordning. Varje forskarstuderande på heltid tilldelas 160 klocktimmar årligen.¹⁶ Timmarna delas mellan huvud- och biträdande handledare och inkluderar läsning av manuskript och seminarietid.Handledningsfrågor behandlas av ämnets handledarkollegium, men frågan om eventuella handledarbyten under pågående utbildning ägs av doktoranden själv.¹⁷

Upprättande av ISP för ny doktorand sker i samråd mellan doktorand och handledare. Övergripande moment i forskarutbildningen mejslas fram, liksom stopptider för avhandlingens olika delar. ISP uppdateras en gång per läsår i samband med handledningstillfälle. Upprättande och uppdatering av ISP bekräftas genom kvittens av handledare och doktorand, varefter ISP fastställs av Forskarutbildningsutskottets handläggare. I fråga om kursutveckling sker uppföljning via handledarkollegierna enligt samma modell som inom grundutbildningen, alltså genom kursvärdering och återkoppling till de forskarstuderande.

¹⁶Se Antagningsordning:

<http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B9C1A1e0881BEA3vR119B1B71/Antagningsordning%20%202016.pdf>

¹⁷Se:

<http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B965E0527b22762nku1BD75BC/Byte%20av%20handledare%202014-12-11.pdf>

Eftersom forskarstuderande inom både CSD och CRS antas på och disputerar inom ämnet är det ämnets handledarkollegium och examinator som har det yttersta ansvaret för kvalitetssäkringen av licentiatuppsatsen/avhandlingen. I enlighet med ämnets kvalitetssäkringspolicy skall ”en kvalificerad forskare från annat lärosäte” ha varit kommentator vid något av dessa seminarier. Därutöver skall examinator i samråd med handledarkollegiet utse extern granskare (professor/motsvarande) för slutbedömning av uppsats/avhandlingsmanuskript. Examinator i samråd med handledare föreslår opponent och betygsnämnd till fakulteten. Examinator är också ordförande vid licentiatseminariet/disputationsakten.¹⁸

Sammantaget finns alltså utvecklade rutiner för systematisk kvalitetssäkring av forskarutbildningsmiljön, från fakultets- och centrumbildningsnivå ned till ämnesnivå. CSD har också utvärderats separat 2015 och 2016, i samband med att centrumbildningen var med och formerade KAU-grupperingen ”Research on Subject-specific Education”. För CRS genomförs en motsvarande utvärdering under våren 2017. Därutöver har det genomförts en uppföljning av de båda VR-finansierade forskarskolorna i CSD:s regi.¹⁹ Synpunkter från sistnämnda utvärdering har använts för att utveckla utbildningen framför allt för de doktorander som är antagna med historiedidaktisk inriktning. Exempelvis har åtgärder vidtagits för att stärka doktorandernas möjlighet att göra större nytta för sina huvudmän inom skolan. (Härmed avses bildandet av ”fellowships” i form av nätverk och återkommande seminarier med f.d. licentiander. På sikt är syftet med satsningen att utveckla kontakterna mellan akademi och skola.)

Betraktat ur inom-disciplinär synpunkt kan forskarutbildningsmiljön måhända förefalla snävt avgränsad. Dock korresponderar den väl mot hur vi valt att definiera forskarutbildningsämnet i vår ASP.²⁰ Lösningen att organisera forskarutbildning inom ramen för flervetenskapliga

¹⁸ Se ämnets kvalitetssäkringspolicy:

<http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

¹⁹ Blanck, 2015:

http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618075a5200B6OhSQ5E9C40/Blanck%202015_uppfoljning_forskarskola.pdf

²⁰ ASP för historia: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf

centrumbildningar/forskarskolor har i det avseendet påtagliga förtjänster. Dit hör möjligheten att få koncentrerad forskning kring tydliga teman, liksom möjligheten att uppnå s.k. "kritisk massa" i fråga om storlek på både doktorandgrupper och handledarkollegier. Men även om historieämnet vid KAU får sin särskilda färg och karaktär av en nära relation till samhällsvetenskaperna, ser vi samtidigt ett fördjupat samarbete med historieämnet i Linköping som önskvärt. Ämnet vid de båda lärosätena har påtagliga likheter, inte minst genom det gemensamma intresset för historiedidaktiska frågor. Precis som nyrekryteringarna av personal till ämnet skapar möjligheter, vore ett fördjupat samarbete med Linköping exempelvis kring forskarutbildningskurser och handledning ett sätt att stärka de ämnesspecifika inslagen i utbildningen.

På motsvarande sätt som när det gäller ämnets handledarkollegium har ämnets nuvarande doktorandgrupp en sned könsfördelning. Som nämnts är endast två av nio forskarstuderande kvinnor. Däremot råder en jämn könsfördelning inom de större doktorandgrupperna inom CSD och CRS och där våra forskarstuderande ingår: fem av 11 doktorander i CSD är kvinnor, respektive sju av 13 i CRS. Vi är emellertid medvetna om utmaningen och som satsningarna på adjunktstöd under punkt A visar, försöker vi aktivt verka för att göra kvinnliga medarbetare delaktiga i forskarutbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

Med utgångspunkt i Högskoleförordningen anger ämnets allmänna studieplan att den forskarstuderande skall ”visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet”. Avgränsat i enlighet med aspekt Forskarutbildningsämne anges som ämnesspecifika mål att den forskarstuderande skall ”visa djup och aktuell specialistkunskap inom den avgränsade del som avser ämnet för den egna avhandlingen” samt ”förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med de metoder som avser ämnet för den egna avhandlingen i synnerhet”.²¹ Utbildningens innehåll och progression planeras i de individuella studieplanerna.

Målen nås, utöver genom arbetet med den egna avhandlingen, genom aktiviteter där kurser, seminarier och handledning utgör centrala moment. På lärosätes- och centrumbildnings/forskarskolenivå erbjuds bland annat vetenskapsteoretiska kurser (motsvarande 7,5 hp vetenskapsteori ingår som obligatorium för både licentiat- och doktorsexamen).²² Ämnesspecifika kurser som är obligatoriska för utbildningens båda inriktningar inkluderar ”Historia som vetenskap” (10 hp). Kursen avser att fördjupa de forskarstuderandes kunskap om och förståelse för historiografiska huvudspår och utvecklingslinjer.²³ Vidare ingår som obligatorium metodkurser i ämnet om minst 15 hp. På den senare punkten erbjuder ämnet för närvarande en 7,5 hp kurs i jämförande metodik. Kursens mål är att ge fördjupad kunskap om den vetenskapliga logiken bakom att göra historiska komparationer.²⁴ Varför vi valt att betona just detta moment inom metodutbildningen beror på att flertalet avhandlingsförfattare, med- eller omedvetet, tenderar

²¹ Ämnets allmänna studieplan: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf

²² Ämnets allmänna studieplan: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf

²³ Se KAU:s kurstorg för forskarkurser: <http://libra.sae.kau.se/>

²⁴ KAU:s kurstorg för forskarkurser: <http://libra.sae.kau.se/>

att göra jämförelser, alternativt sätter sina studieobjekt ”i perspektiv”, eller ”drar paralleller” exempelvis mellan olika lokaliteter och regioner (se aspekt färdighet och förmåga för exempel på examinationsuppgift). Därmed anknyter kursen också till den samhällsvetenskapliga orientering som i vid mening är utmärkande för ämnet vid KAU. Samtidigt ingår obligatoriska kurser i regi av CSD respektive CRS. Dit hör specialkurser såsom ”Ämnesdidaktiskt forsknings- och utvecklingsarbete” (7,5 hp) respektive ”Introduktionskurs – regionalt samhällsbyggande” (7,5 hp). (Också en ny kurs i kvalitativ metod och datainsamling (ej obligatorisk) och som CRS erbjöd hösten 2016 kan nämnas.)

Kurserna inom ämnet ges inte varje år, utan synkroniseras med de tillfällen när nya doktorander antas. Lösningen är praktisk ur resurssynpunkt och gör det lättare för varje doktorand att i samråd med handledarna planera sin studiegång. Resurshänsyn har hittills begränsat möjligheterna till att ge ytterligare ämnesspecifika kurser. De nyrekryteringar som gjorts skapar emellertid handlingsutrymme i det avseendet.

Gemensamt för kurserna i ämnets respektive CSD:s och CRS:s regi är att undervisning huvudsakligen sker i form av seminarier och handledning, varigenom de forskarstuderande tränas i att självständigt problematisera historievetenskapliga aspekter relevanta för forskarutbildningsämnet utveckling och de egna avhandlingsarbetena. När det gäller de flervetenskapliga kurserna i regi av CSD och CRS ges dessa oftast i form av internat, en arbetsform som uppmuntrar de forskarstuderande till reflexion över det egna ämnets traditioner relativt andra discipliner. Examination sker skriftligt, exempelvis i PM-form, samt muntligt och kurserna utvärderas enligt samma principer som gäller för grundutbildning vid KAU.

När det gäller att bredda de studerandes kunskaper om forskarutbildningsämnet spelar såväl seminarieverksamheten inom CSD och CRS som ämnets egen forskarcirkel viktiga, om än icke-examinerande roller. I dessa sammanhang uppmanas licentiander/doktorander att, tillsammans med sina handledare, delta aktivt i problematiseringen av teoretiska och metodologiska traditioner av relevans för forskning och kunskapsbildning inom området. Innehåll och uppläggning av ämnets forskningscirkel administreras av de forskarstuderande och med en doktorand som sammankallande.²⁵ Cirkeln bidrar därmed till att de

²⁵ Schema för cirkeln tillgängligt via:
<https://www.kau.se/historia/forskning/hogre-seminarium>

forskarstuderande själva tränas i att göra stoffurval relevanta för den egna, ämnesfördjupningen och metodutbildningen. Ytterligare ett icke-examinerande men trots det formativt inslag i utbildningen är att de forskarstuderande uppmanas att aktivt delta med presentationer i olika konferenssammanhang.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I fråga om moment som faller vid sid sidan av den egna avhandlingen och disputationens följs utbildningens innehåll och progression årligen upp i de individuella studieplanerna (motsvarande gäller för aspekterna färdighet/förmåga och värderingsförmåga/förhållningssätt). Vid sidan därav sker uppföljning av utbildningen regelbundet via ämnets handledarkollegium (ämnesspecifika kurser i egen regi),²⁶ samt via CSD:s och CRS:s ledningsgrupper och handledarkollegier. Forskarutbildningskurser utvärderas skriftligt/muntligt på motsvarande sätt som inom grundutbildningen. Kursansvariga lärare är ansvarig för kursutveckling och återkoppling till de forskarstuderande.

Härtill kommer externa granskare i samband med granskningen av de forskarstuderandes seminarieuppsatser (se även två nästföljande aspekter), samt examinator exempelvis i fråga om tillgodoräknande av kurspoäng från andra lärosäten. Dessutom har de två forskarskolorna FLHS och CSD-FL tidigare utvärderats externt.²⁷ Utvärderingen gjordes för att kunna förbättra nuvarande ämnesdidaktiska inriktning av forskarutbildningen, men också för att stärka de f.d. forskarstudenternas fortsatta professionsutveckling; resultaten berör således främst aspekten Arbetslivets perspektiv.

²⁶ Jfr. ämnets kvalitetssäkringspolicy:

<http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

²⁷ Blanck, 2015:

http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618075a5200B6OhSQ5E9C40/Blanck%202015_uppfoljning_forskarskola.pdf

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

I ämnets allmänna studieplan betonas att de forskarstuderandes skall ”visa förmåga att /.../ att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar” samt kunna presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i nationella och internationella sammanhang.²⁸ Övergripande planläggning och tidsschema för forskarutbildningens olika moment, inklusive de delar som avser avhandlingen (exempelvis bearbetning av forskningsläge och materialinsamling), planeras gemensamt av forskarstuderande och handledare i den individuella studieplanen. När ämnet för licentiatuppsatsen/avhandlingen fixerats läggs stor vikt på att de forskarstuderande – under handledares överinseende – självständigt skall utveckla sin yrkesmässiga skicklighet ifråga om planering och genomförande. Dessa moment ingår i handledningen och diskuteras inom ramen för handledarkollegierna. Som tidigare framhållits betonar vi slutligen vikten av att de forskarstuderande tidigt deltar i relevanta konferenser, aktivt presenterar sin forskning, och på så sätt introduceras till vetenskapssamfundet.

Vetenskaplig färdighet och förmåga i ovannämnda avseenden utvecklas och examineras också dels genom forskarutbildningskurserna, dels genom aktivt deltagande i seminarieverksamhet. Gemensamt för examinationen på forskarutbildningskurserna – såväl de ämnesspecifika som de i CSD:s och CRS:s regi – är kravet att de studerande i tid skall kunna planera och leverera inlämningar. Exempelvis den examinerande uppgiften på kursen ”Jämförande perspektiv i historievetenskaplig forskning” (7,5 hp) innefattar att studenten ska seminariebehandla en skriftlig inlämning där kunskaper inhämtade under kursen appliceras på det pågående avhandlingsarbetet. Uppgiften innebär att studenten ska diskutera jämförande metoder i relation till det egna uppsats-/avhandlingsarbetet. Utbildningen omfattar därutöver kurser som

²⁸ ASP för historia: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf

har direkt relevans för förmågan att planera och genomföra forskningsuppgifter, såsom kursen ”Ämnesdidaktisk forskning och utvecklingsarbete” (7,5 hp).²⁹

Aktivt seminariedeltagande i CSD:s och CRS:s högre seminarier, samt inom ämnets forskarcirkel utgör viktiga inslag i utbildningen. De forskarstuderande deltar både som presentatörer och kommentatorer. Motsvarande modell används för de ämnesspecifika workshoparna/internaten tillsammans med Linköping. Seminariedeltagande är icke poängsatt. Däremot förskriver ämnets att kvalitetssäkring skall ske genom att den forskarstuderande ventilerar ”forskningspromemoria, avhandlingskapitel och genom halvtidsseminarier samt slutseminarier”.³⁰ Eftersom seminarieaktivitet är direkt kopplad till arbetet med de forskarstuderandes uppsatser och avhandlingar, kan de forskarstuderandes progression också följas via den individuella studieplanen (se punkt B). Förmåga att planera och genomföra egen forskning knyts samman med förmåga att presentera och diskutera forskning och forskningsresultat genom att vi uppmanar de studerande att delta i nationella och internationella konferenser. Vi framhåller som angeläget att konferensbesök inkluderar framläggande av eget paper.

Genom seminarier och konferensdeltagande tränas de forskarstuderande i vetenskaplig framställning, argumentation och försvar av de egna utgångspunkterna, frågeställningarna, metodvalen och forskningsresultatens hållbarhet och räckvidd. Specifikt för forskarutbildning med ämnesdidaktisk inriktning är de praktiktäna aspekterna, och forskarstuderande med denna inriktning erhåller vana att presentera sin pågående forskning också i sammanhang utanför akademien, såsom skolan. Flera av dessa forskarstuderande har också gjorts delaktiga i de externa uppdrag som ämnet haft av Skolverket. Exempel på uppdrag inkluderar framtagning av nationella prov och bedömningsstöd i skolämnet historia.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

²⁹ KAU:s kurstorg för forskarkurser: <http://libra.sae.kau.se/>

³⁰ Ämnets kvalitetssäkringspolicy: <http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

I fråga om moment som ingår i den egna avhandlingen och disputationen följs utbildningens innehåll och progression årligen upp i de individuella studieplanerna (motsvarande gäller för aspekterna färdighet/förmåga och värderingsförmåga/förhållningssätt). Vid sidan därav sker uppföljning av utbildningen regelbundet via ämnets handledarkollegium (ämnesspecifika kurser i egen regi),³¹ samt via CSD:s och CRS:s ledningsgrupper och handledarkollegier. Forskarutbildningskurser utvärderas skriftligt/muntligt på motsvarande sätt som inom grundutbildningen. Kursansvariga lärare är ansvariga för kursutveckling och återkoppling till de forskarstuderande.

Särskilt när det gäller färdigheter och förmågor bör dock handledarnas, handledarkollegiernas och de externa granskarnas roller betonas, eftersom dessa aspekter är direkt anknutna till de forskarstuderandes förutsättningar att slutföra licentiatuppsatsen/doktorsavhandlingen. Som tidigare framhållits skall ”en kvalificerad forskare från annat lärosäte” ha varit kommentator vid något av den forskarstuderandes seminarier (vanligen slutseminariet). Därutöver anlitas ytterligare en extern granskare (professor/motsvarande) för slutbedömning av uppsats/avhandlingsmanuskript. Extern granskare utses av examinator i samråd med handledarkollegiet.³²

³¹ Jfr. ämnets kvalitetssäkringspolicy:

<http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

³² Se ämnets kvalitetssäkringspolicy:

<http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas ska visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Forskarutbildningsämnet modernhistoriska avgränsning och kopplingarna till samhällsvetenskaperna innebär att ovannämnda aspekter aktualiseras på flera sätt. Påtagligt i fråga om den historiedidaktiska forskningsinriktningen är bland annat att uppsats- och avhandlingsprojekt ofta involverar levande studieobjekt, medan CRS har som en av sina ambitioner att utveckla kunskap som kan bidra till samhällsbyggande.³³

Grad av intellektuell självständighet bedöms fortlöpande, från antagning av forskarstuderande och fram till och med examination i form av licentiatuppsats/doktorsavhandling. Detta görs, för det första, i samband med antagning och bedömningen av den sökandes avhandlingsplan samt vid det intervjutillfälle som föregår anställning. För det andra sker inläring och bedömning av den intellektuella självständigheten i samband med handledning; i förekommande fall kan frågan göras till föremål för behandling av handledarkollegierna. Här ingår värderingsarbete gällande avgränsningar av forskningsläge m.fl. moment förknippade med utmejslandet av ämnet för licentiatuppsatsen/doktorsavhandlingen. För det tredje utgör seminarierna inlärnings- och bedömningstillfällen; modellen härför har tidigare presenterats och omfattar, i enlighet med ämnets kvalitetssäkringspolicy, minst ett seminarium för uppsats-/avhandlingspromemoria, därtill halvtids- och slutseminarier samt slutläsning av extern granskare.³⁴

Seminarierna, artikel- och ansökningsverkstäder, samt ämnets forskningscirkel spelar en viktig roll genom att de forskarstuderande aktivt involveras i diskussion och värdering av andra forskarstuderandes och seniora forskares arbetstexter (projektansökningar, artikelmanuskript). Som tidigare nämnts uppmuntras de forskarstuderande därutöver att delta i

³³ Jfr. forskningsprogram för CRS: https://www.kau.se/files/2016-11/Till%20webben%20-%20Forskarprogram_SV_CRS_170x239%20-%202016-11-25.pdf

³⁴ Se ämnets kvalitetssäkringspolicy: <http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

nationella och internationella konferenser för att kunna delta i diskussion om värderingen av egna och andras forskningsresultat.

Frågorna om intellektuell självständighet och vetenskapens möjligheter, begränsningar och samhällsroll berörs slutligen inom ramen för forskarutbildningskurserna och examineras skriftligt och muntligt. Exempel inkluderar värdering och jämförelser av olika historiografiska traditioner inom ramen för kursen ”Historia som vetenskap” (10 hp).³⁵ Därutöver tränas den vetenskapliga självständigheten i samband med att doktoranderna, i samråd med examinerande lärare, utformar egna läskurser under avhandlingsarbetet. Omfattningen av fria kurspoäng knuta till uppsats/avhandlingsarbetet är dock mindre inom den didaktiska forskningsinriktningen eftersom den, i enlighet med ämnets studieplan, är tydligt styrd mot praktknära forskning kring skolan.³⁶

Utbildningen har motsvarande uppläggning i fråga om utformning, genomförande och examination när det gäller vetenskaplig redlighet och forskningsetiska bedömningar. Exempelvis i samband med utvecklandet av sina forskningsplaner diskuteras eventuella forskningsetiska komplikationer. Utöver vad som nämnts i föregående erbjuds de forskarstuderande också universitetsgemensamma kurser i etik.³⁷

Fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar ges de forskarstuderande när den egna självständigheten, exempelvis i frågor som berör val och operationalisering av uppsats-/avhandlingsämne, problematiseras i relation till eventuella forskningsetiska problem i samband med handledning, seminarier och extern granskning. Inga av våra uppsats-/avhandlingsämnena har emellertid så här långt krävt prövning av lärosätets forskningsetiska kommitté eller Centrala etikprövningsnämnden (se också punkt B).

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

³⁵ KAU:s kurstorg för forskarkurser: <http://libra.sae.kau.se/>

³⁶ Ämnets allmänna studieplan: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf

³⁷ KAU:s kurstorg för forskarkurser: <http://libra.sae.kau.se/>

I fråga om moment som ingår i den egna avhandlingen och disputationens följs utbildningens innehåll och progression årligen upp i de individuella studieplanerna (motsvarande gäller för aspekterna färdighet/förmåga och värderingsförmåga/förhållningssätt). Vid sidan därav sker uppföljning av utbildningen regelbundet via ämnets handledarkollegium (ämnesspecifika kurser i egen regi),³⁸ samt via CSD:s och CRS:s ledningsgrupper och handledarkollegier. Forskarutbildningskurser utvärderas skriftligt/muntligt på motsvarande sätt som inom grundutbildningen. Kursansvariga lärare är ansvarig för kursutveckling och återkoppling till de forskarstuderande.

På motsvarande sätt som i fråga om föregående aspekter skall handledarnas, handledarkollegiernas och examinatorns roller betonas, med tanke på de värderingsfrågor licentianden/doktoranden har att ta ställning till under utbildningen. Specifikt i fråga om forskningsetiska frågor utgör KAU:s Forskningsetiska kommitté samt Centrala etikprövningsnämnden de organ som ytterst säkerställer kvalitetssäkring av utbildningen.

³⁸ Jfr. ämnets kvalitetssäkringspolicy:

<http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618054d51B26Fvihj496634/Kvalitetssakringspolicy%20historia.april%202016.pdf>

Arbetslivets perspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

I nationella utvärderingar och uppföljningar framhålls ofta att historiker är goda generalister med väl utvecklad förmåga till analytiskt tänkande, och därmed lämpliga för en bred palett av yrken inom såväl offentlig som privat sektor. Forskarutbildningen i historia vid KAU utgör inget undantag. Huvudsakligen utgörs dock arbetsmarknaden av akademien och skolan. Att de forskarstuderande garanteras rätt till motsvarande 20 procent institutionstjänstgöring inom ramen för utbildningen ger samtidigt viktiga möjligheter till pedagogisk meritering och fortsatt anställning inom akademien.

De båda inriktningarna av vår forskarutbildning har därutöver vissa skillnader. I linje med CSD:s forskningsprogram och ämnets allmänna studieplan skall utbildningen med ämnesdidaktisk inriktning knyta an till ”de processer som bidrar att forma skolämnens praktik”.³⁹ De forskarstuderande har dessutom redan en bakgrund som yrkesverksamma inom skolan. De fullgör forskarutbildning (normalt med licentiatexamen) som ett sätt att höja sin yrkeskompetens och samtidigt knyta den ämnesdidaktiska universitetsforskningen närmare skolans praktik. Flera av de färdiga licentianderna har förvisso varit fortsatt verksamma inom akademien, då med anställning som adjunkt, vid sidan av sin ordinarie anställning som lärare. Men skolan, kommunal skolförvaltning och Skolverket utgör som framgått viktiga arbetsmarknader. Exempelvis har tre av våra forskarstuderande medverkat i de uppdrag som ämnet haft från Skolverket i syfte bland annat att ta fram underlag som stöd för betyg och bedömning.

Som tidigare nämnts har de båda forskarskolorna i CSD:s regi utvärderats externt,⁴⁰ framför allt med avseende på utbildningens arbetsmarknadsvärde. Å ena sidan uppgav respondenterna att forskarutbildningen har haft ett högt eller mycket högt värde i samband med deras professionsutövning och yrkesutveckling. Flera av de som genomgått utbildningen har fått

³⁹ CSD, forskningsprogram:

https://www5.kau.se/sites/default/files/Dokument/subpage/2009/12/forskningsprogramfinal_pdf_99654.pdf Jfr. också ASP: ASP: https://www.kau.se/files/2017-02/ASP%20historia_20170206.pdf

⁴⁰ Blanck, 2015:

http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618075a5200B6OhSQ5E9C40/Blanck%202015_uppfoljning_forkarskola.pdf

nya mer kvalificerade jobb eller uppdrag, vilket kan ses som en bekräftelse på att utbildningen givit doktoranderna relevanta färdigheter och förmågor. Å andra sidan pekade utvärderingen samtidigt på behovet av att stärka banden ytterligare mellan akademi och skola. En insats för att främja detta är det tidigare nämnda "fellowship-nätverket", som inkluderar yrkesverksamma lärare och representanter från CSD (se aspekt Forskarutbildningsmiljö, punkt B).

CRS samlar på motsvarande sätt fakultetens och ämnets regionforskning. Historieämnet och "möjligheten att kombinera studier av historiska och nutida förutsättningar" för regioner och regionalisering utgör i det sammanhanget en "unik styrka".⁴¹ I likhet med CSD har CRS ett väl utvecklat nätverk av omvärldskontakter, vilka innefattar allt från andra lärosäten och centrumbildningar till olika typer av samhällsförvaltningar, och som bland annat syftar till skapa kontakter på en framtida arbetsmarknad (se emellertid punkt B). Samtidigt är det så, att forskarutbildning med denna inriktning framför allt är relevant för akademien som arbetsmarknad. Följaktligen har den spelat en viktig roll för ämnets egen kompetensförsörjning. Exempelvis är en av våra utexaminerade doktorer numera lektor och biträdande handledare vid ämnet. Ytterligare en doktor har nyligen tillträtt ett halvtidslektorat och dessutom posten som föreståndare för Centrum för genusforskning vid KAU.

B. Utbildningens utformning och genomförande följs systematisk upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet genomför vart tredje år (senast 2015) en alumniundersökning bland samtliga vid lärosätet disputerade doktorer.⁴² Av resursskäl genomförs inga motsvarande uppföljningar på institutions- eller ämnesnivå. Eftersom samtliga utbildningar ingår i lärosätets uppföljningar, och eftersom antalet disputerade inom ämnet är litet, är det samtidigt svårt att dra långtgående slutsatser av de lärosätetsgemensamma alumniundersökningarna (antalet utexaminerade licentiater/doktorer inom ämnet uppgick endast till sju under perioden 2012-14, Tabell 1b). Det faktum att vi på grund av liten volym i regel har god kunskap om vart våra tidigare

⁴¹ CRS, forskningsprogram: https://www.kau.se/files/2016-11/Till%20webben%20-%20Forskarprogram_SV_CRS_170x239%20-%2016-11-25.pdf

⁴² 2015 års alumniundersökning: [http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618058bd2341EQHFFDF9C66/Med en doktorsexamen fran Karlstads universitet 2015.pdf](http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B9618058bd2341EQHFFDF9C66/Med%20en%20doktorsexamen%20fr%C3%A5n%20Karlstads%20universitet%202015.pdf)

studenter tar vägen, säger emellertid ingenting om hur tidigare forskarstudenter ser på utbildningens anpassning till arbetsmarknaden utanför skolan och akademien. Även om resultaten är svåra att tolka, skulle den senaste alumniundersökningen kunna antyda att vi har en utmaning: framför allt de alumner som hade en examen inom humaniora och samhällsvetenskaperna var således missnöjda med de möjligheter som gavs att knyta kontakter med myndigheter och företag.

Samtidigt är frågan om utbildningens samhällsrelevans och de forskarstuderandes framtida arbetsmarknad föremål för fortlöpande diskussion inom CSD:s och CRS:s ledningsgrupper och CRS:s doktorandråd, liksom inom ramen för seminarier, forskningscirkeln, temadagar på lärosätetsnivå och motsvarande verksamheter. Exempelvis arrangerade ämnets forskarcirkel höstterminen 2016 ett seminarium på tema ”Forskningsfinansiering och karriär” med föredragande från lärosätets Grants and Innovation Office.⁴³ Sammantaget finns således några fora för kontinuerlig uppföljning av forskarutbildningens uppläggning och genomförande.

⁴³ Se schema för höstterminen 2016:
<https://www.kau.se/historia/forskning/hogre-seminarium>

Doktoranders perspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

Inom ämnet eftersträvar vi att forskarutbildningsmiljön och arbetet med utbildningens utformning och uppläggning skall inkludera de forskarstuderande på flera nivåer. De forskarstuderande garanteras, om så önskas, motsvarande 20 procent institutionstjänstgöring. De har eget arbetsrum vid institutionen och deltar aktivt i de ämnesmöten som sammanträder tre-fem gånger/termin. Därmed integreras de forskarstuderande i det vardagliga arbetet inom ämnet och forskarutbildningsmiljön. Som tidigare noterats har vi också, genom ekonomiskt stöd från institutionen, haft möjlighet att aktivt stötta stödjande adjunkter i forskarutbildning (se aspekt Forskarutbildningsmiljö)

På individuell nivå utformas den forskarstuderandes studieplan i samråd mellan forskarstuderande och handledare. Därigenom ges den forskarstuderande möjligheter att påverka utbildningens uppläggning och den egna lärprocessen. Vidare ges den forskarstuderande möjligheter att påverka utbildningens utformning och genomförande genom kursvärderingar, samt genom att – i samråd med examinerande lärare – utforma egna läskurser. Aktivt deltagande i seminarier och forskningscirkeln, vilken i allt väsentligt ägs av de forskarstuderande själva, utgör också inkluderade inslag i utbildningen.

När det specifikt gäller del av utbildningen som har ämnesdidaktisk inriktning, och där de studerande själva är yrkesverksamma lärare, formas deras forskningsuppgifter i nära koppling till det egna arbetslivet. När det gäller den del av forskarutbildningen som ingår i CRS:s forskarskola har denna ett eget doktorandråd som utser ledamot till CRS:s ledningsgrupp. Det skall också påpekas att den första omgången av doktorander i CRS:s forskarskola arbetade med att ringa in och precisera det egna forskningsfältet (dokumenterat i antologin *Det regionala samhällsbyggandets praktiker. Tiden, makten, rummet*, Daidalos förlag 2013).

B. Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandinflytande återkopplas och används i kvalitetssäkringen av utbildningen på flera nivåer.

Till att börja har de forskarstuderande inflytande över forskarutbildningsmiljön via studentkårens doktorandsektion, vilken i sin tur utser representanter till bland annat fakultetsnämnd, samt till forskarutbildnings- och anställnings- och befordringsutskotten (ABU). Det sistnämnda hanterar befordringsärenden vid fakulteten och därmed utnämningen av presumtiva huvudhandledare. Som tidigare nämndes under aspekt Forskarutbildningsmiljö, äger doktorand rätt att efter påbörjad utbildning byta handledare.

Konkret vilar ansvaret för arbetsvillkor och psykosocial hälsa på institutionsledningen.

Underlag härför utgörs av de regelbundet återkommande Ledar- och medarbetarundersökningarna: även om den senaste undersökningen, genomförd 2016, pekade på en högarbetsbelastning bland personalen – och där alltså de forskarstuderande i kraft av sin institutionstjänstgöring ingår – konstaterades också att det sociala klimatet vid ämnet var gott (jfr aspekt Personal, punkt B).

Ansvaret för utbildningens innehåll och utformning samt uppföljning av densamma ligger på centrumbildnings- och ämnesnivå. Där har doktoranderna inflytande exempelvis genom CRS:s doktorandråd och ämneskollegium (ej att förväxla med handledarkollegierna), utöver den uppföljning som sker via kursvärderingar. Vid ämnesråden diskuteras exempelvis tjänsteplaneringsfrågor, vilket ger möjlighet för de forskarstuderande att reglera omfång och inriktning i den egna institutionstjänstgöringen – en omständighet som i högsta grad påverkar de forskarstuderandes studiegång.

ISP utgör dock det viktigaste verktyget för den enskilda doktorandens inflytande över utbildningens utformning och utvecklandet av den egna studiegången. När det gäller nyantagna doktorander kan det visserligen vara svårt att på förhand specificera exempelvis exakt vilka valbara kurser som bör ingå i utbildningen. Motsvarande gäller om och i vilken utsträckning institutionstjänstgöring skall ingå i anställningen. Vid upprättandet av ISP läggs därför normalt större vikt vid tidtabellen för avhandlingsskiss, insamling av källmaterial och

författande av avhandling. Allteftersom ISP uppdateras tenderar den alltså att bli mer och mer detaljerad.

I och med hösten 2016 inleddes en övergång till elektroniska ISP.

Jämställdhetsperspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Jämställdhetsperspektivet vid lärosätet regleras genom KAU:s ”Plan för att främja lika villkor bland ledare och medarbetare vid Karlstads universitet 2016-2018”.⁴⁴ Perspektivet integreras i ordinarie verksamhetsplanering med utgångspunkten att ”all verksamhet bedrivs med utgångspunkt från kunskap om kvinnors och mäns villkor och behov” (motsvarande skrivningar gäller med avseende på mångfald, blandning av åldrar, kompetenser, bakgrunder och erfarenheter).

När det gäller rekrytering av personal till ämnet, inklusive handledare och doktorander, eftersträvar vi en jämn könsfördelning enligt principen att vardera kön skall vara representerat med minst 40 procent inom personalgrupper och i beslutande och beredande organ. Inom utbildningen uppmärksammas genusaspekter exempelvis inom ramen för introduktionskursen till CRS, och genom att svensk genushistoria utgör en av de valbara modulerna på kursen ”Historia som vetenskap”, och som utgör obligatorium för forskarstuderande knutna till både CSD och CSR.

Forskarutbildningen verkar i linje med KAU:s lika-villkorsplan (se ovan), men vi vill framhålla några viktiga utvecklingsområden. För det första uppfyller ämnet inte ambitionen att 40 % av handledare och forskarstuderande skall medarbetarna skall tillhöra underrepresenterat kön. Vi tappade dessutom, genom personalavgång, en kvinnlig docent bland handledarna i och med utgången av 2016. Motsvarande utmaning gäller, för det andra, rekryteringen av forskarstuderande, eftersom endast två av nio aktiva är kvinnor. På båda punkterna finns således likheter mellan forskarutbildningen i historia vid KAU och på andra lärosäten i landet. Efter analys av problematiken vill vi dock göra sannolikt att läget i Karlstad delvis har specifika orsaker. Under 2016 har vi förvisso lyckats rekrytera tre nya och välmeriterade medarbetare som kommer att bidra till att minska obalansen inom ämnesmiljön

⁴⁴ Se:

http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B94370cf18250B3XNkKDEB47E/C2016_243Lika%20villkor%202016-2018%20%281%29.pdf

och handledarkollegiet (se punkt B). Historiskt sett har det emellertid varit svårt att rekrytera personal till KAU. Det gäller humaniora och samhällsvetenskaperna i allmänhet, och problemet omfattar rekrytering av såväl lärare som forskarstuderande. De bakomliggande orsakerna kan diskuteras, men konsekvensen är färre sökande att rangordna till anställningarna, inbegripet representanter för underrepresenterat kön. Vid den senaste utlysningen av doktorandanställning (2015) fanns således endast manliga sökande. Samtidigt är vi noggranna med att samtliga forskarstuderande på ämnet skall ges lika möjligheter att delta i arbete med miljön, att kunna delta i konferenser och, inom ramen för sin institutionstjänstgöring, ges möjligheter till kurs- och projektledaransvar och därmed lika förutsättningar för fortsatt yrkeskarriär. Exempelvis Åsa Melin, som antogs till forskarutbildning 2016, har deltagit i ett av de Skolverksprojekt som ämnet haft i uppdrag. CSD:s och CRS:s positiva bidrag till forskarutbildningsmiljön skall slutligen framhållas också när det gäller jämställdhetsperspektivet: som tidigare nämnts råder jämn fördelning mellan män och kvinnor inom dessa större doktorandgrupper (jfr aspekt Forskarutbildningsmiljö).

B. Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Jämlikt lärosätets ”Plan...” sker uppföljning av jämställdhetsperspektivet via institutionens och ämnets strategiska planering. På institutionsnivå faller arbetet med jämställdhetsaspekter under institutionsledningens ansvar. En viktig komponent i det interna jämställdhetsarbetet omfattar rekryteringsfrågor, vilka också bevakas av ämnesföreträdare, handledar- och ämneskollegium. Efter att ha analyserat problematiken, inte minst i ljuset av föregående års rekryteringar, urskiljer vi framför allt två utvecklingsområden.

För det första avser vi framledes att lägga större vikt på internationell utannonsering vid nyanställning av såväl lärare/handledare som forskarstuderande. Internationell annonsering vid rekryteringar sker redan, i linje med lärosätets ambition att internationalisera forskning och utbildning. Men i samband med föregående års rekrytering av en postdoc gjordes, i samverkan med fakultetens HR-avdelning, en särskild satsning i denna riktning. Utfallet var, som antytts, lyckat, och vi fick 25 starkt kvalificerade sökande att välja mellan. Förutom en postdoc med genushistorisk inriktning knuten till CRS, har vi dessutom anställt två nya lektorer under 2016, även de kvinnor, och i båda fallen med genushistorisk kompetens. En av

de sökande är, som tidigare påpekats, dessutom docent. För det andra avser vi således att, med början under 2017, integrera våra nya medarbetare i utvecklingen av forskarutbildningen. Exempel på arbetsuppgifter kan inkludera kursutveckling, handledning och sökande av externa projektmedel. Den bredare palett av kompetenser som tillförts ämnet öppnar på sikt också för möjligheter när det gäller nya rekryteringar av forskarstuderande.